

TARTAMUDESA (disfèmia)

Guia per a famílies

Gemma Canals Raventós, Núria Dionís Bargalló,
Inma Morales Becerra, M. Jesús Rodríguez García
Magí Franquesa Albareda

Primera edició: abril 2024

ISBN:

978-84-09-60096-0

Dipòsit legal:

NIF: G-25742834 Inscrita amb el núm. 47.772 a la Secció

Primera del Registre d'Associacions l'any 2012

CC by-nc-nd: No es permet un ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades per altres persones que no siguin les propietàries dels drets.

Tartamudesa (disfèmia):

Guia per a famílies

Edició i distribució:

Associació de la Tartamudesa de Catalunya (ATCAT)

Av. Diagonal, 506, 1r 2na, 08006 Barcelona

<http://www.atcat.org>

info@atcat.org

Autoria:

Gemma Canals Raventós, Logopeda Núm. Col·l.: 1661

Núria Dionís Bargalló, Logopeda Núm. Col·l.: 667

Inma Morales Becerra, Logopeda Núm. Col·l.: 1870

M. Jesús Rodríguez García, Logopeda Núm. Col·l.: 2077

Col·laborador:

Magí Franquesa Albareda, Psicòleg

Il·lustració:

Sara González Orgaz

Correcció:

Helena Lamuela Badia

Agraïments

A totes les famílies que s'acosten a nosaltres, amoinades per la parla dels seus fills.

A tots els docents sensibilitzats pel coneixement i la gestió de la tartamudesa.

Als socis d'ATCAT (persones amb tartamudesa o no) que col·laboren de manera entusiasta amb nosaltres.

A les institucions, organismes, entitats i mitjans de comunicació que donen suport a la nostra tasca divulgativa.

A tots els professionals que perseveren en la feina per detectar, conèixer i tractar la tartamudesa.

Índex

1. Què és la tartamudesa?	9
2. Com cal comportar-se davant d'un infant amb tartamudesa?	11
3. Quins són els senyals d'alarma i/o factors de risc de la tartamudesa persistent?	15
4. Quines són les causes de la tartamudesa?	19
5. A quina edat es pot començar la teràpia?	21
6. Com cal actuar a partir dels 7 anys?	23
7. Falsos mites sobre la tartamudesa	33
8. Preguntes freqüents sobre la tartamudesa	35
9. Referències	38

1. Què és la tartamudesa?

La tartamudesa o disfèmia és un **trastorn de la fluïdesa** de la parla que causa disfluències o interrupcions, com ara repeticions, perllongacions i bloquejos. La persona experimenta una sensació de pèrdua de control motriu de la parla que, a la llarga, pot comportar que tingui emocions i conductes associades al moment de tartamudesa. En un gran percentatge de casos, la tartamudesa s'inicia a la primera infància i té unes característiques diferents de les dificultats pròpies d'aprendre a parlar.

Disfluències atípiques

(indicatives de tartamudesa)

- **Més de 3 repeticions de síl·labes o paraules:** *"vull la jo-jo-jo-joguina"*.
- **Repeticions d'un so:** *"vull la p-p-p-p-pera"*.
- **Bloquejos:** pausa llarga amb tensió. Exemple: l'infant es queda amb la boca oberta, sense veu.
- **Perllongacions:** *"la meeeeva juguina"*.

Disfluències típiques

(pròpies de l'aprenentatge)

- **Pauses o dubtes** de com continuar parlant, sembla que l'infant busqui la paraula.
- **Interjeccions:** *"emm..." "umm..."*.
- **Repeticions de frases o paraules:** *"jo vull..." "jo vull..."*.
- **Reformulacions:** repensa la frase i la canvia: *"jo tinc un... jo tinc una juguina"*.

Per veure exemples de disfluències pròpies de la tartamudesa,

veieu el següent vídeo:

Vídeo 1: Tipus de disfluències.

Si les disfluències **persisteixen** en el temps, la persona pot incorporar determinats moviments o conductes per intentar sortir de la situació de pèrdua de control de la parla o bé ocultar-la. En trobem de dos tipus:

1) Conductes d'escapament: moviments associats facials i/o corporals associats a la parla, com ara parpelleig, estirament de coll, balanceig, etc., moviments semblants a tics.

2) Conductes d'evitació: no participar a classe, substituir una paraula per una altra, evitar parlar, desviar la mirada quan es parla...

2. Com cal comportar-se davant d'un infant amb tartamudesa?

RECOMANACIONS PER A PARES I MARES

- **DONEU-LI TEMPS** d'acabar la frase. Si s'encalla, no li endevineu les paraules, no li acabeu la frase tractant "d'ajudar-lo".
- **NO L'INTERROMPEU** quan fa una disfluència (o s'encalla). No ho aprofiteu per "ficar falca" i respondre.
- **ALENTIU LA VELOCITAT** de la parla familiar en general. La parla de les persones adultes ha de ser lenta i fer de model. L'infant imita les persones significatives.

- **EVITEU** les discussions acalorades. Discutir sempre implica apujar el volum i accelerar la parla.
- En el diàleg, **ESPEREU** 3 segons abans de respondre. Que l'infant no tingui la sensació que estem esperant que acabi de parlar per intervenir nosaltres.
- **ESTABLIU TORNS** de paraula entre germans i eviteu la competitivitat. Mares i pares, si cal, feu de moderadors. Proposta d'activitat: construïu un micròfon de joguina i que el faci servir qui tingui el torn de paraula.
- **MIREU** l'infant durant la conversa. Doneu-li reforços positius que indiquin que us interessa molt el contingut del missatge i que esteu seguint el fil de la conversa.
- Si apareixen disfluències, **NO APARTEU LA MIRADA**. Mantingueu una actitud receptiva i de tranquil·litat. Si tartamudeja, expresseu amb el rostre que no passa res. Si diu "no puc", digueu-li "això de vegades passa. Les paraules no volen sortir".
- **REDUÏU LES DEMANDES** de pressió comunicativa: no feu servir vocabulari elaborat, ni frases llargues i complexes.
- **EVITEU LES PREGUNTES DIRECTES** que indiquin que esteu esperant la resposta, procureu no crear una sensació d'atenció focalitzada. Apreneu a fer preguntes indirectes o més obertes.

Per saber-ne més, veieu el següent vídeo:

Vídeo 2: Com fem les preguntes?

- **NO DIGUEU**, per exemple, que respiri o que pensi el que vol dir abans de parlar.
- **NO LI FEU REPETIR** el que ja ha dit. Eviteu la frase: “a veure si ara surt bé”.
- **EVITEU CORREGIR:** no li doneu a entendre que estem pendents de COM parla i no de QUÈ diu (del contingut del missatge).
- **ALERTA AMB ELS COMENTARIS** sobre la seva manera de parlar. Eviteu dir “ara parles bé” o “ara parles malament”. Tampoc no feliciteu l’infant quan parli amb fluïdesa.
- Cal **INFORMAR** d’aquestes pautes la resta de la família, perquè també sàpiguen com actuar.

3. Quins són els senyals d'alarma i/o factors de risc de la tartamudesa persistent?

FACTORS DE RISC

ANTECEDENTS FAMILIARS

Hi ha estudis que han demostrat que la tartamudesa té un component hereditari important. Podem trobar casos d'aquest trastorn en els pares, mares, germans i parents més llunyans dels individus amb tartamudesa. En concret, hi ha estudis recents que han demostrat la relació de la tartamudesa amb una mutació dels gens GNPTG, NAGPA del cromosoma 12.

SEXE MASCULÍ

La tartamudesa és més freqüent en els nens que en les nenes (en una proporció 4:1).

INICI POSTERIOR ALS 3 anys i mig

Quan les disfluències apareixen després dels 3 anys i mig, hi ha més risc que la tartamudesa persisteixi.

COMORBIDITAT AMB ALTRES FACTORS

Trobem casos d'infants que tenen un nivell de llenguatge molt avançat per la seva edat, però també casos en què passa el contrari. La tartamudesa també es dona en criatures amb retards de la parla i del llenguatge o algun trastorn (TDL, TDAH, TEA, TSP, etc.).

DURADA DE 3 MESOS O MÉS

Si observem que les disfluències persisteixen més de 3 mesos, encara que sigui de manera intermitent, ens trobem davant d'un cas de risc. Recomanem derivar l'infant a un logopeda especialitzat en tartamudesa. Normalment, quan la família segueix les pautes que se li proporcionen, les disfluències poden disminuir aviat.

CANVIS EN LA CONDUCTA COMUNICATIVA

El fet que l'infant participi menys en les converses i que tendeixi a parlar poc o amb frases més curtes que abans poden ser senyals d'alarma. En alguns casos, es detecta un mutisme selectiu.

PERSONALITAT SENSIBLE O REACTIVA

Els infants que ploren o es frustran amb facilitat són més susceptibles de patir aquest trastorn. Molt sovint, les famílies els descriuen com a especialment sensibles, més reticents als canvis en comparació, per exemple, amb els seus germans. Les situacions noves els acostumen a causar més tensió i estrès. N'hi ha que tenen un alt nivell d'autoexigència.

FAMÍLIA PREOCUPADA PER LA PARLA DE L'INFANT

Davant d'una família preocupada per la parla del seu fill, cal consultar un logopeda especialitzat en tartamudesa que doni pautes clares d'actuació per evitar que el trastorn s'agregui i es cronifiqui.

4. Quines són les causes de la tartamudesa?

MULTIFACTORIALITAT

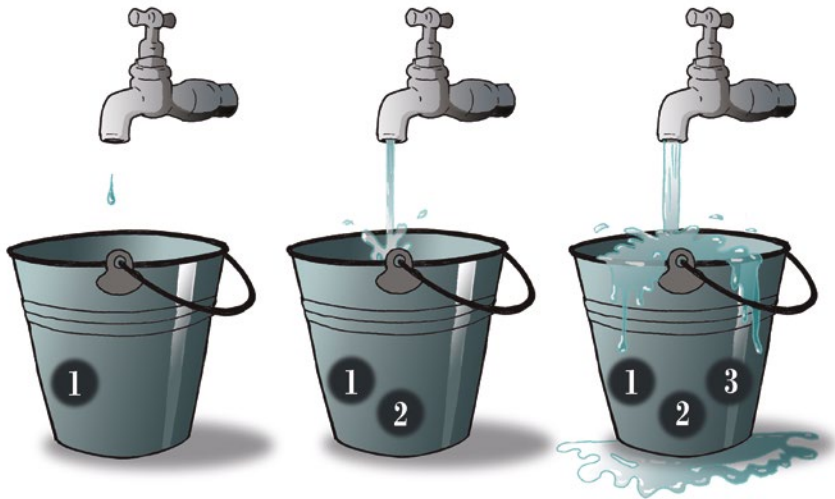
La tartamudesa no té una sola causa, **és fruit d'una interacció entre factors genètics, neurològics i ambientals.**

1) FACTORS INTERNES: són les característiques pròpies de la persona, tant genètiques com de personalitat: tendències perfeccionistes, hipersensibilitat, personalitat reactiva/impulsiva o temperament fort i altres trastorns associats (de llenguatge, de parla, TDAH, etc.).

2) FACTORS DE L'ENTORN: famílies amb un estil de vida ràpid i/o imprevisible, exigències o expectatives altes, conflictes familiars, canvis grans o esdeveniments traumàtics.

3) RESPOSTES COMUNICATIVES DESFAVORABLES DAVANT LES DISFLUËNCIES: conviure amb persones que tenen un ritme de conversa ràpid, competicions per prendre la paraula, interrupcions freqüents, preguntes ràpides o exigents, altres respostes inadequades a la disfluència.

La figura 1 representa com es va formant la disfèmia, com els factors esmentats més amunt es van acumulant, fins que arriba un moment que la galleda vessa, i apareix la tartamudesa.

Imatge 1: Adaptació de *The Bucket Analogy* de Yarus & Reardon-Reeves (2017), feta per ATCAT.

5. A quina edat es pot començar la teràpia?

LA DETECCIÓ PRECOÇ

La qüestió de quin és el moment adequat per iniciar la teràpia logopèdica és la que planteja més dubtes als pediatres i les famílies. L'evidència científica i l'experiència demostren que **la detecció precoç és bàsica**. Com més aviat comencem a actuar, d'ençà del moment en què detectem interrupcions o disfluències, més bons resultats aconseguirem.

El primer a tenir en compte és si ens trobem davant d'un infant de risc o no. Això ens remet a l'apartat 3 d'aquesta guia. Si tenim clar que l'infant és de risc o tenim dubtes seriosos i el cas ens preocupa, el millor que podem fer és consultar un **logopeda especialitzat en tartamudesa**.

Hem de distingir dos tipus d'intervenció amb les criatures:

LA TERÀPIA INDIRECTA

Consisteix a donar **pautes d'actuació** a les famílies i a fer sessions periòdiques en què s'analitzen els vídeos que aquestes aporten i en què s'estableixen les noves pautes a seguir. Aquest mètode funciona molt bé amb infants petits que fa molt poc que han començat a fer disfluències i té l'avantatge que permet intervenir en l'entorn natural de la criatura.

LA TERÀPIA DIRECTA

És oportuna quan hi ha una suma de factors de risc. En lloc de dubtar i deixar passar un temps preciós, procedim a fer un **treball directe logopeda-infant-família**. En funció de cada cas, el lo-

gopeda serà qui determini el pla d'intervenció segons la valoració inicial i les característiques del nen i de la família, a més d'establir quines tècniques s'han d'aplicar en cada moment i la freqüència de les sessions.

En el següent vídeo, veieu com treballa el logopeda a la consulta:

Video 3: Tècniques facilitadores.

En tots dos tipus d'intervenció, cal que la família dediqui un **temps especial**, cada dia, a aplicar les indicacions pautades pel logopeda. Val més dedicar-hi 10 minuts diaris, amb constància, que molt de temps un sol dia a la setmana.

Per saber-ne més, veieu el següent vídeo:

Video 4: El moment especial.

6. Com cal actuar a partir dels 7 anys?

CONVERSES SOBRE LA TARTAMUDESA

És important transmetre a l'infant que la tartamudesa és una dificultat de la parla que, amb **entrenament**, pot minvar. Hi ha persones a les quals va bé qualsevol esport i n'hi ha d'altres que no són hàbils, però que amb esforç i entrenament poden arribar a millorar tant com cal per jugar un partit i passar-s'ho bé. De la mateixa manera, els infants amb tartamudesa, gràcies a la logopèdia, també poden arribar a comunicar-se d'una forma funcional i plaent amb els altres.

Per falta de consciència i a causa del ritme ràpid del món en què vivim, les persones de l'entorn (escolar, familiar, d'amistats i de noves coneixences) de la persona afectada, poden reaccionar amb actituds d'incomoditat o de rebuig davant de la tartamudesa. Aquesta mena de reaccions desencadenaran, inevitablement, un seguit d'emocions i sentiments a l'infant i a la família.

La tartamudesa és com un iceberg, on la part de la superfície, que és el que la gent veu i sent, és la part més petita. La part més gran és la que hi ha a sota, on s'acumulen la por, la frustració, la impotència, la vergonya, l'ansietat i la inseguretat a l'hora de comunicar-se. Tots aquests sentiments i emocions s'han d'acollir i atendre per afavorir el benestar emocional de l'infant i de la família.

Imatge 2: Adaptació i traducció de l'Iceberg de Sheehan, fetes per ATCAT.

NOVES PAUTES I ELEMENTS D'INTERACCIÓ

A partir dels 6 o 7 anys, els infants ja tenen consciència del tret diferencial de la tartamudesa, i cal posar-li nom i explicar què és

i per què passa. Això els permetrà explicar-ho a l'escola i al grup d'amistats. És normal que els companys els facin preguntes per pura curiositat i és important parlar-ne per normalitzar-ho.

També és convenient treure el tema en família. Si a casa es parla de la tartamudesa amb naturalitat, sense fer-ne un tabú, ajudarem l'infant a comprendre què li passa i a expressar els seus sentiments. Les persones adultes també ens hem de preguntar com ens sentim davant del fet que un membre de la família tartamudegi i analitzar si hi estem còmodes. Si ens molesta, sense voler, li estarem expressant amb la mirada o els gestos.

Hem de saber que la tartamudesa puja i baixa d'intensitat. És normal, la **variabilitat** forma part de l'evolució d'aquesta mena de trastorn i no hem de reaccionar renyant o culpant el noi o la noia que el pateix. Hi ha dies que pot presentar més disfluències i això no té per què ser conseqüència de no haver fet els exercicis ni s'ha d'identificar amb no portar-se bé. Hi ha molts **factors incontrontables** que la poden agreujar. De vegades els podrem detectar i modular, però d'altres no. Per exemple, quan s'està cansat o malalt és habitual tartamudejar més.

Per saber-ne més, veieu el següent vídeo:

Vídeo 5: La variabilitat de la tartamudesa.

Hi ha estimulants, com ara les begudes ensucrades o alguns jocs en línia o videojocs en què intervenen la rapidesa i els reflexos, que acceleren els nois i els poden alterar l'humor. És freqüent que els adolescents estiguin rebent estímuls de dues pantalles al mateix temps. Els aparells electrònics no s'han de prohibir radicalment, però sí que cal limitar-ne el temps d'ús.

ÉS IMPORTANT QUE EL NOSTRE FILL SÀPIGA:

- Que **no té la culpa** del que li passa i no ens molesta que tarta-mudegi.
- Que **comprenem** que pugui sentir-se frustrat.
- Que, quan necessita parlar-ne, l' **escoltem**.

- Que dormir poc o malament afecta la fluïdesa. **Recordem** que l'ús de les pantalles al vespre ens impedeix segregar melatonina i agafar el son.
- Que fer els exercicis diàriament no evita el tartamudeig, però ajuda a **adquirir més pràctica** amb les tècniques per afavorir la comunicació i a fer-les servir més àgilment.
- Que tothom, a còpia de temps i d'entrenament, aconseguix **millorar la parla**.
- Que a l'**adolescència** s'accelera, de manera natural, la velocitat de parla i es tendeix a articular menys.
- Que, en el nostre cas, **parlar més a poc a poc** és una eina important.
- Que **practicar** la lectura tranquil·la en veu alta ens recorda el **ritme** correcte.
- Que hi haurà dies que tartamudejarà més i d'altres, menys. Ho comporta la **variabilitat** de la tartamudesa.

L'ENTORN ESCOLAR

La família, el logopeda i l'escola són els tres pilars en què es basa el tractament de la tartamudesa en els infants i els adolescents.

EDAT INFANTIL

Molt aviat, a l'etapa infantil, les criatures tenen l'oportunitat d'aprendre un valor inherent a les relacions socials: el respecte envers totes les persones que ens envolten. Entre tots hem d'aconseguir que el respecte sigui la base de les relacions humanes. Ja des del primer curs d'educació infantil (1-3), a la parla d'alguns infants el professorat pot detectar repeticions, bloquejos i/o perllongacions, així com actituds negatives en relació amb la comunicació: no voler parlar, sentir vergonya i mostrar-se neguitosos en les situacions de diàleg que es propicien en les dinàmiques de classe, entre d'altres.

En aquests casos, cal que els mestres parlin amb les famílies i els aconsellin que consultin logopedes especialitzats en tartamudesa.

Per part seva, el professional es posarà en contacte amb la llar d'infants o l'escola per facilitar la informació pertinent que ajudi el professorat a entendre què és la tartamudesa i què es pot fer des del centre per aconseguir que la comunicació de l'infant sigui cada vegada més eficient.

El cas de cada infant haurà de ser considerat de manera individual, però com a pautes generals es recomanarà: no pressionar perquè parli, alentir el ritme de la parla de l'adult, no

fer-li preguntes amb respostes tancades, no fer mai comentaris negatius sobre la seva manera de parlar i donar-li temps per parlar. També es deixarà ben clar que la variabilitat és la característica principal de la tartamudesa. És a dir, després de la trobada amb el logopeda, tant les famílies com els professionals de l'educació entendran que és normal que hi hagi dies amb menys disfluències i d'altres amb més.

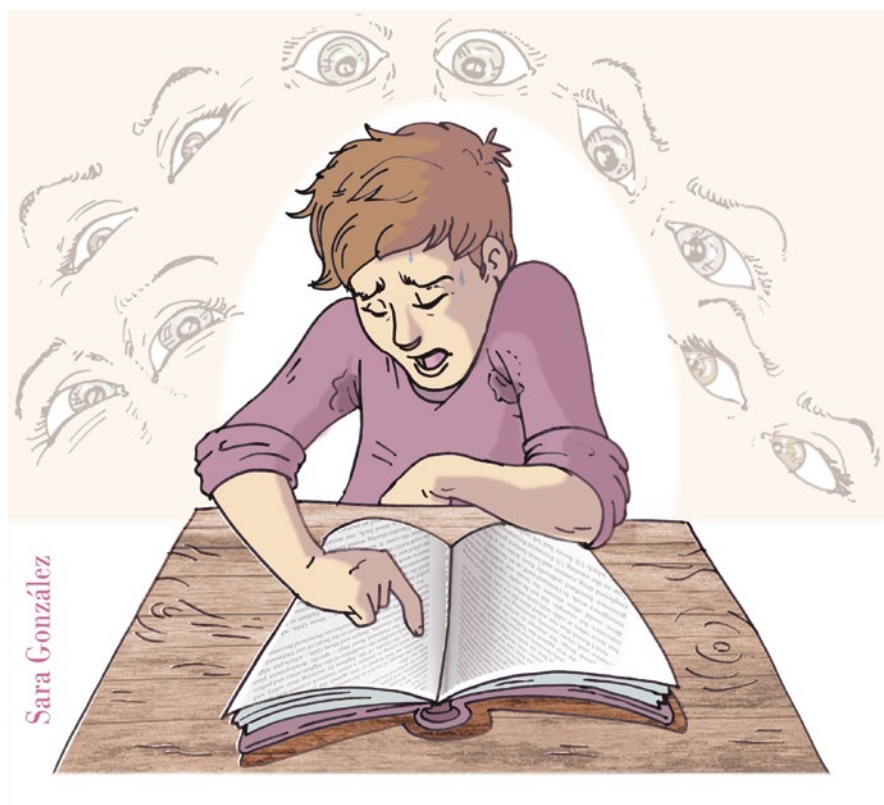
EDAT ESCOLAR

En aquesta edat, des dels 7-8 anys fins a l'adolescència, l'escola encara és de gran ajuda en el tractament dels nens amb tartamudesa.

La situació ideal seria que el respecte envers els companys fos una constant i, per tant, ningú no hauria de riure's d'un nen o nena amb tartamudesa, com tampoc d'un nen o nena que té dislèxia o que pateix coixesa. Però la realitat és molt diferent, i l'experiència dels infants i de les persones adultes que tartamudegen ens ensenya que l'etapa escolar pot arribar a ser una època de patiment. Treballant conjuntament, logopedes, família i equip docent s'ha de posar fi a aquestes situacions.

És molt important que el nen o la nena pugui confiar plenament en el seu tutor per expressar-li les inquietuds i pors que té respecte de la tartamudesa. També seria convenient que l'alumne, recolzat pel professorat, pugui explicar al grup classe per què la seva parla no és com la de la resta i encoratjar els companys a pensar què poden fer entre tots perquè cada vegada sigui més fàcil comunicar-se.

A les pautes que hem recomanat més amunt per a l'edat pre-escolar, n'afegim dues. En la lectura en veu alta, si hi hagués cap problema, el professor no ha de forçar l'alumne a llegir i li ha de donar l'opció de decidir si ho vol fer o no. Cal dir que en alguns casos, llegir conjuntament amb un company ajuda a fer lectura fluent. En les exposicions orals, convé situar la intervenció de l'alumne amb tartamudesa entre les primeres, per evitar un nerviosisme innecessari. Cal respectar el seu silenci quan no vulgui intervenir a classe.

L'ADOLESCÈNCIA

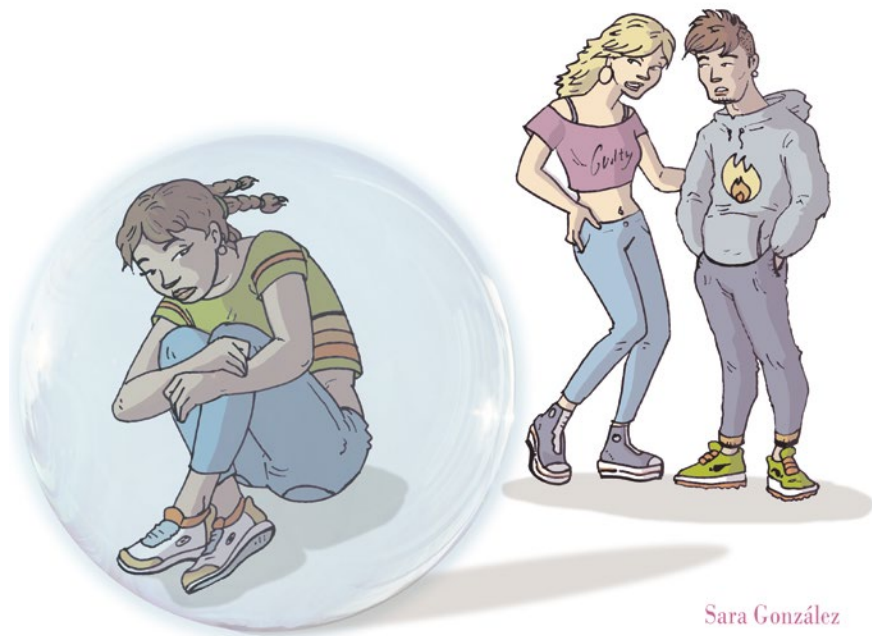
L'adolescència és un moment clau en el desenvolupament de l'estructura i la maduresa de la persona. Pot ser una etapa vital molt difícil per als joves i, encara més, si presenten tartamudesa. És una etapa especialment crítica pel que fa a la formació de l'autoconcepte.

Un dels factors importants de la maduració és la formació d'un autoconcepte sa, que no comporti un malestar excessiu. L'autoconcepte és la imatge del jo que té cada persona, la construcció mental de com es percep a si mateixa, així com la capacitat de reconèixer-se. Si aquest concepte és positiu, millorarà l'autoestima. Això inclou tots els aspectes de la persona, des de l'aparença física fins a les habilitats comunicatives, incloent-hi determinades creences que poden esdevenir obstacles o ser difícils de gestionar.

En aquest moment vital, les amistats tenen un pes molt important. Creix la por de ser diferent, de no pertànyer al grup, de no ser com tothom i de ser objecte de burles. Els estereotips socials s'accentuen. Les persones amb tartamudesa solen ser etiquetades com a nervioses, tímides, ansioses o amb poca competència acadèmica.

La teràpia logopèdica és imprescindible per aconseguir que l'adolescent expressi les seves emocions i sentiments envers la parla. A més, aquest exercici permet detectar possibles conductes d'evitació a l'hora de relacionar-se. Més enllà de la parla, el logopeda detecta la mena de conductes que poden requerir una atenció psicològica paral·lela, específica per la tartamudesa.

Les persones adultes de l'entorn del qui té tartamudesa li han de fer costat, de manera que reforcin les seves capacitats i aptituds per enfortir l'autoestima. També se l'ha de preparar perquè pugui respondre a possibles burles, portar-lo a prendre consciència de quines són les relacions que li resulten enriquidores i, facilitar-li les eines perquè, quan calgui, sàpiga demanar ajut. Davant de qual-sevol mena d'assetjament, l'obligació del logopeda és actuar com més aviat millor.

Sara González

7. Falsos mites sobre la tartamudesa

VERTADER O FALS?

“JA LI PASSARÀ.”

Avui dia sabem que un gran percentatge d'infants es recuperen de la tartamudesa fent teràpia durant els primers anys de vida. Per contra, si no actuem a temps, la tartamudesa es pot cronificar i agreujar.

“CAL AJUDAR-LO QUAN S'ENCALLA I TRANQUIL·LITZAR-LO.”

No, no hem d'interrompre l'infant, ni acabar-li la frase, ni corregir-lo, ni dir-li que es calmi. Cal ser capaços de donar temps i comunicar que no hi ha pressa per parlar.

“ÉS MOLT NERVIÓS.”

Les persones que tartamudegen, quan es veuen obligades a parlar, poden mostrar-se nervioses, però l'ansietat no és la causa del trastorn. Tot i això, les situacions d'estrès comunicatiu, com ara parlar per telèfon o en públic, poden agreujar la tartamudesa.

“ES POT CONTAGIAR.”

La tartamudesa no es contagia ni pot ser incorporada per imitació.

“QUI TARTAMUDEJA NO ÉS INTELLIGENT.”

No existeix cap vinculació entre la tartamudesa i la intel·ligència.

Les persones amb disfèmia tenen les mateixes capacitats intel·lectuals que la resta.

“ÉS UN PROBLEMA PSICOLÒGIC.”

Hi ha diversos factors involucrats en la tartamudesa, però no té un origen psicològic. Tot i això, a conseqüència del trastorn, poden aparèixer components emocionals que l’agreugin.

“LA TARTAMUDESA TÉ UN PATRÓ IGUAL PER A TOTHOM.”

No. Cada persona presenta unes disfluències diferents, segons la personalitat i l’entorn. La variabilitat i la magnitud del trastorn són pròpies de cada persona.

“TOT VA SER ANAR A L’ESCOLA, QUE VAN COMENÇAR LES REPETICIONS.”, “UN ENSURT.”, “ELS PRIMERS BLOQUEJOS VAN COMENÇAR QUAN ENS VAM SEPARAR”...

Tot i que els inicis del trastorn es puguin relacionar amb un fet concret, l’evidència científica demostra que l’origen de la tartamudesa és multifactorial. Pot tenir una càrrega genètica important que se suma a altres factors de l’entorn. Per tant, la situació d’estrès no és més que el detonant final.

“ÉS MÉS TÍMID.”

La tartamudesa, amb un bon acompanyament i tractament logopèdic, no impedirà que la persona que la pateix exerceixi una professió en la qual parlar sigui fonamental, com ara la de polític, guia turístic, professor, actor, advocat, cantant, etc.

8. Preguntes freqüents sobre la tartamudesa

- **Li passarà la tartamudesa?**

Entre el 70 i 80% de nens i nenes amb tartamudesa recuperen la fluïdesa de manera espontània. No obstant això, val més no arriscar-se; sempre que es detectin i s'identifiquin comportaments de tartamudesa (perllongacions, repeticions o bloquejos), és aconsellable posar-se en contacte amb un logopeda expert en disfèmia.

- **L'estrès pot ser la causa de la tartamudesa?**

L'estrès i l'ansietat no són causes de la disfèmia, encara que poden empitjorar-la ostensiblement. Així, doncs, podem dir que l'estrès pot aparèixer com a conseqüència de la tartamudesa.

- **La tartamudesa afecta la comprensió lectora?**

No. No hi ha cap relació entre la tartamudesa i la comprensió de la lectura, ja que aquest trastorn no té res a veure amb el nivell d'intel·ligència ni amb les capacitats o el potencial de l'infant. No obstant això, en alguns casos, pot arribar a ser un repte en funció de l'experiència prèvia de cada persona.

- **A quina edat es desenvolupa la tartamudesa?**

La tartamudesa acostuma a iniciar-se cap als 2 anys, en el

moment que els infants comencen a formar frases; en alguns casos, en el moment exacte en què comencen a parlar. Hem observat que, de vegades, hi ha persones que comencen a presentar disfluències més tard, a partir dels 9 anys, o que fan recaigudes coincidint amb la pubertat.

- **Existeix algun tractament mèdic per a la tartamudesa?**

Actualment s'està experimentant amb alguns medicaments i tecnologies que semblen prometedors per a un futur pròxim. No hi ha cap cirurgia específica per erradicar la tartamudesa. Pel que fa a les teràpies, els tractaments i les tècniques més adients per a cada cas, caldrà fer una consulta logopèdica individualitzada amb un especialista en tartamudesa.

- **És convenient que el professorat faci alguna intervenció respecte de la manera de parlar de l'infant dins de l'aula?**

El docent ha de procurar parlar a l'infant que tartamudeja a poc a poc, realitzant les pauses oportunes; d'aquesta manera, el nen o nena no se sentirà pressionat. També se'l pot fer participar, inicialment, en situacions que no li suposin gaires dificultats. En qualsevol cas, a qualsevol edat, és molt convenient comentar amb la família les situacions que s'hagi detectat que li resulten difícils i derivar l'infant a un logopeda especialitzat en tartamudesa.

- **És culpa meva?**

La culpabilitat acostuma a ser un dels sentiments que la família verbalitza respecte de les disfluències del fill. És cert que a

l'origen de la tartamudesa hi ha un component genètic; però no és l'únic factor. Com ja sabem, té causes multifactorials, i eliminar el sentiment de culpa (la dessensibilització d'aquest sentiment negatiu) és important a l'hora d'abordar el tractament logopèdic i perquè tingui èxit.

- **Quan apareix la disfluència (bloquejos, repeticions, perllongacions) s'ha de desviar la mirada per evitar malestar?**

No. S'ha de mantenir una actitud el més natural possible i esperar amb paciència que l'infant continuï. No acabar-li les paraules o les frases, ni mostrar-se incòmodes o tensos. El nen o nena agrairà poder tenir un interlocutor tranquil, que no té pressa i que li dedica la seva plena atenció, encara que trigui més que els altres a dir tot allò que vol.

9. Referències

1. Bloodstein, O.; Bernstein, N.; Brundage, S. (2021). *A Handbook on Stuttering* (7a ed.). Plural Publishing Inc.
2. Diversos autors (1998). *Advice to those who stutter* [en línia]. (2a ed.) Memphis: Stuttering Foundation of America. https://www.stutteringhelp.org/sites/default/files/Migrate/book0009_may2010.pdf [Consulta: 29 de setembre del 2023]
3. Fernández-Zúñiga, A. (2018). *Tartamudez y acoso. Guía para defenderte*. ILD.
4. Guitar, B. (2019). *Stuttering. An integrated approach to its nature and treatment* (5a ed.). Filadèlfia: Wolters Kluwer.
5. Tichenor, S.E.; C. Herring; J.S. Yaruss. (2022). «Understanding the Speaker's Experience of Stuttering Can Improve Stuttering Therapy». *Topics in Language Disorders*, 42(1), 57-75. <https://doi.org/10.1097/TLD.0000000000000272>
6. Yaruss, J.S.; N. Reardon-Reeves. (2017). *Early Childhood Stuttering Therapy: A Practical Guide*. *Stuttering Therapy Resources*. Stuttering Therapy Resources.
7. Zebrowski, P.M.; J.D. Anderson; E.G. Conture. (2022). *Stuttering and Related Disorders of Fluency*. Thieme Medical Publishers.

La finalitat d'aquesta guia és donar resposta a les preguntes que es plantegen els pares quan senten que el seu fill comença a repetir sons, paraules o a entrebancar-se parlant, sense que hi hagi cap causa aparent.

Els avenços científics dels darrers anys han contribuït a donar una nova visió multifactorial de la tartamudesa i han demostrat que la intervenció logopèdica en infants molt petits, que tot just comencen a fer interrupcions, és fonamental per evitar que s'agreugi i, fins i tot, pot fer que desaparegui.

Aquesta guia, escrita per quatre logopedes i un psicòleg, membres de l'Associació de la Tartamudesa de Catalunya (ATCAT), vol ser una eina pràctica per a famílies i altres persones interessades en la matèria.

